

SUZANNE YOUNG

HET PROGRAMMA

The Program-serie #1

Karakter Uitgevers B.V.

1

ER HANGT EEN STERIELE LUCHT in het lokaal: de hardnekige geur van bleekmiddel vermengd met de witte verf van de pas geschilderde muren. Het zou fijn zijn als de docente het raam openzette voor een beetje frisse lucht. Maar aangezien we hier op de tweede verdieping zijn, zit dat potdicht – gewoon voor het geval iemand de aandrang krijgt om te springen.

Ik zit nog steeds te staren naar het papier op mijn tafel als Kendra Phillips zich omdraait en me door haar paarse contactlenzen opneemt. ‘Ben je nou nóg niet klaar?’

Ik kijk langs haar heen om te checken of mevrouw Portman voor in het lokaal ons ziet en glimlach dan. ‘Het is nog veel te vroeg om mezelf fatsoenlijk te kunnen analyseren,’ fluister ik. ‘Ik zou bijna nog liever scheikunde hebben.’

‘Misschien heb je iets aan een kopje koffie met een snufje QuikDeath.’

Mijn gezicht betreft; alleen al de naam van het gif is genoeg om mijn hart op hol te jagen. Ik hou Kendra’s holle blik vast – er schuilt een doodsheid achter, die zelfs paarse contactlenzen niet kunnen verhullen. Er zitten diepe wallen onder haar ogen door slaapgebrek en haar gezicht is flink vermagerd. Juist iemand

als zij kan mij in de problemen brengen en toch kan ik mijn ogen niet van haar afwenden.

Ik ken Kendra al jaren, maar we zijn niet echt bevriend, zeker nu niet. Niet nu ze al bijna een maand depressief gedrag vertoont. Ik probeer haar te ontlopen, maar vandaag heeft ze iets wanhopigs wat ik niet kan negeren. Haar lichaam lijkt te trillen, ook al zit ze stil.

‘God, kijk niet zo serieus,’ zegt ze, terwijl ze een knokige schouder optrekt. ‘Ik maak maar een geintje, Sloane. O, en hé,’ voegt ze eraan toe alsof haar nu pas te binnen schiet waarom ze zich eigenlijk heeft omgedraaid. Ze buigt zich naar voren en zegt: ‘Raad eens wie ik gisteravond in het wellnesscentrum zag? Lacey Klamath.’

Ik ben met stomheid geslagen; ik had geen idee dat Lacey terug was.

Op dat moment gaat de deur van het klaslokaal met een luide klik open. Ik kijk op en verstijf, mijn adem stekt in mijn keel. De dag is er zojuist aanmerkelijk op achteruitgegaan.

Twee programmeurs in krijtwitte jassen en met glad gekamd haar staan in de deuropening. Hun uitdrukkingloze blik dwaalt over ons: ze zijn op zoek naar iemand. Zodra ze in beweging komen, zakt de moed me in de schoenen.

Kendra draait zich met een ruk naar voren en gaat stijf recht op zitten. ‘Ik niet,’ mompelt ze. Ze heeft haar handen verkramppt ineengeslagen voor zich, alsof ze bidt. ‘Alsjeblieft niet ik.’

Voor in de klas begint Portman aan haar les alsof er niets aan de hand is. Alsof het de normaalste zaak van de wereld is dat er mensen in witte jassen binnen komen walsen tijdens haar uitleg over de kinetische gastheorie. Het is de tweede keer deze week dat de programmeurs de les onderbreken.

De mannen gaan naar twee kanten van het lokaal, hun schoenen tikken op het linoleum en ze komen dichterbij. Ik wend mijn blik af, kijk liever naar de vallende bladeren van de bomen voor het raam. Het is oktober maar de zon schijnt nog volop. Ik zou nu heel graag ergens anders zijn dan in Oregon.

De voetstappen stoppen, maar ik besteed er geen aandacht aan. Ik kan de programmeurs ruiken: antiseptisch, naar ontsmettingsalcohol en pleisters. Ik durf me niet te verroeren.

‘Kendra Phillips,’ zegt een vriendelijke stem. ‘Wil je alsjeblieft met ons meekomen?’

Ik onderdruk het geluid dat uit mijn mond dreigt te ontsnappen: een combinatie van opluchting en medeleven. Ik weiger naar Kendra te kijken, doodsbang dat de programmeurs me opmerken. *Kijk alsjeblieft niet naar me.*

‘Nee,’ zegt Kendra met verstikte stem tegen hen. ‘Ik ben niet ziek.’

‘Juffrouw Phillips,’ zegt de stem weer, en dit keer móét ik wel kijken. De donkerharige programmeur bukt en pakt Kendra bij haar elleboog, trekt haar van haar stoel. Kendra rukt onmiddellijk haar arm los en begint te gillen.

Beide mannen storten zich op de schoppende en schreeuwende Kendra. Ze is maar één meter vijftig, maar verzet zich uit alle macht – meer dan de anderen. Ik voel de spanning van de andere leerlingen af stralen; we hopen allemaal op een snelle oplossing. We hopen de dag door te komen zonder opgepakt te worden.

‘Ik ben niet ziek!’ schreeuwt Kendra, die zich opnieuw losrukt.

Portman houdt eindelijk op met praten en slaat het gebeuren

met een gepijnigde blik gade. De kalmte die ze probeert uit te stralen, begint scheurtjes te vertonen. Naast me begint een meisje te huilen. Ik zou graag zeggen dat ze daar beter mee kan ophouden, maar ik wil geen aandacht trekken. Het is ieder voor zich.

De donkerharige programmeur slaat zijn armen om Kendra's middel en tilt haar op. Ze blijft schoppen. Uit haar mond komen een reeks scheldwoorden en een sliert speeksel. Haar gezicht is rood en verkrampt, en opeens denk ik dat ze zeker is dan we voor mogelijk hadden gehouden. Dat de echte Kendra niet meer in dat lichaam zit, misschien al niet meer sinds het overlijden van haar zus.

Tranen springen in mijn ogen bij die gedachte, maar ik dwing ze terug. Diep naar binnen, waar ik al mijn gevoelens kan bewaren tot er een moment is waarop niemand me ziet.

De programmeur legt zijn hand op Kendra's mond, smoort haar gegil en fluistert sussende woorden in haar oor, terwijl hij haar tegenstribbelende lichaam in de richting van de deur blijft tillen. Zijn collega schiet naar voren om die voor hem open te doen.

Maar dan slaakt de man die Kendra vasthoudt een kreet en laat haar vallen, schudt met zijn hand alsof ze hem gebeten heeft. Kendra springt overeind om weg te rennen, waarop de programmeur met zijn vuist naar haar uithaalt. Hij raakt haar vol in het gezicht. Ze valt achterover en landt voor Portmans bureau. De mond van de docente valt open, maar ze doet gewoon een stap naar achteren en steekt geen poot uit.

Kendra's bovenlip is gescheurd en er stroomt bloed op haar grijze sweater en de witte vloer. Ze heeft amper tijd om te besef-

fen wat er gebeurt als de programmeur haar bij haar enkel pakt en als een vod naar de deur begint te slepen. Kendra schreeuwt en smeekt. Ze probeert alles wat binnen haar bereik komt vast te grijpen, maar laat in plaats daarvan een spoor van bloed achter op de vloer.

Als ze eindelijk bij de deuropening zijn, richt ze haar paarse ogen mijn kant op en steekt een met bloed besmeurde hand naar me uit. ‘Sloane!’ schreeuwt ze.

Mijn adem stokt.

De programmeur blijft staan en kijkt over zijn schouder naar mij. Ik heb hem hier nog nooit eerder gezien, maar iets aan de manier waarop hij me opneemt, bezorgt me koude rillingen en ik sla mijn ogen neer.

Pas als ik de deur hoor dichtgaan, kijk ik weer op. Kendra’s kreten worden op de gang meteen gesmoord en ik vraag me af of ze getaserd is of een verdovend middel ingespoten heeft gekregen. Hoe dan ook, ik ben blij dat het voorbij is.

Hier en daar worden wat neuzen opgehaald, maar verder is het stil. Donkerrode strepen bloed kleuren de vloer voor in de klas.

‘Sloane?’ vraagt de docente. Ik schrik op. ‘Ik heb jouw dagformulier nog niet.’ Portman loopt naar de kast waar ze de emmer en dweil heeft staan. Los van het hoge zangerige toontje in haar stem vertoont ze geen zichtbare reactie op het feit dat Kendra onze klas uit gesleurd is.

Ik slik en verontschuldig me, en pak dan mijn potlood uit mijn rugzak. Terwijl Portman bleekmiddel op de vloer schudt en ons opnieuw verstikt met die geur, begin ik de juiste rondjes in te kleuren.

Heb je je de afgelopen dag eenzaam of bedrukt gevoeld?

Ik staar naar het witte papier dat elke ochtend op ons tafeltje klaarligt. Ik zou er het liefst een prop van maken en die door het lokaal slingeren, schreeuwen dat mensen moeten erkennen wat er zojuist met Kendra is gebeurd. In plaats daarvan haal ik diep adem en antwoord.

NEE.

Dat is niet waar – we voelen ons allemaal eenzaam en bedrukt. Soms vraag ik me zelfs af of je je ook anders kunt voelen. Maar ik weet wat er van me verwacht wordt. Ik weet waar een verkeerd antwoord toe kan leiden. Volgende vraag.

Ik kleur de overige rondjes in en blijf, zoals altijd, aarzelen bij de laatste. *Heeft iemand in jouw omgeving ooit zelfmoord gepleegd?*

JA.

Dag na dag dat antwoord invullen is slopend. Maar het is de enige vraag die ik naar waarheid moet beantwoorden. Omdat ze het antwoord al weten.

Ik schrijf mijn naam eronder, pak met een trillende hand het formulier en loop naar Portmans bureau. Ik sta op de natte vloer waar net nog Kendra's bloed lag en probeer niet omlaag te kijken, terwijl ik wacht tot de docente de schoonmaakspullen heeft opgeruimd.

'Sorry,' zeg ik nogmaals tegen haar als ze het formulier van me aanneemt. Ik zie een bloedvlekje op haar lichtroze mouw, maar zeg er niets van.

Ze bekijkt mijn antwoorden, knikt en bergt het papier op in de presentiemap. Snel loop ik terug naar mijn plek en luister naar de gespannen stilte. Ik wacht op het geluid van de deur, de naderende voetstappen. Maar dan schraapt Portman haar keel

en begint te vertellen over wrijving. Opgelucht sluit ik mijn ogen.

Bijna vier jaar geleden is zelfdoding onder jongeren tot een nationale epidemie uitgeroepen – één op de drie tieners overleed eraan. Voor die tijd bestond het ook al, maar ogenschijnlijk binnen een mum van tijd sprongen talloze leeftijdgenoten van mij van gebouwen en sneden hun polsen door – de meeste zonder aanwijsbare reden. Vreemd genoeg bleef het aantal gevallen onder volwassenen ongeveer gelijk, wat het raadsel alleen maar groter maakte.

Aanvankelijk deden allerlei geruchten de ronde over de oorzaak van de toename. Van gebrekkige jeugd vaccinaties tot pesticiden in ons eten – mensen grepen alles aan. De gangbare mening is dat een overdaad aan antidepressiva de chemische samenstelling van onze generatie heeft veranderd, waardoor we bevattelijker zijn voor depressiviteit.

Ik weet niet wat ik moet geloven en probeer er ook zo min mogelijk over na te denken. Maar volgens de psychologen is zelfmoord imitatiegedrag; het aloude adagium ‘als al jouw vrienden van de brug springen, doe jij het dan ook?’. Blijkbaar is het antwoord ja.

Om de uitbraak te bestrijden voerde ons onderwijsdistrict een proef uit met het Programma: een nieuwe filosofie op het gebied van preventie. Leerlingen van de vijf deelnemende scholen worden gemonitord op veranderingen in stemming en gedrag, en opgepakt indien is vastgesteld dat er sprake is van dreiging. Iemand die blijk geeft van suïcidale neigingen wordt niet meer naar een psycholoog gestuurd. In plaats daarvan worden de programmeurs gebeld.

En dan komen ze je halen.

Kendra Phillips zal minstens zes weken wegblijven – zes weken die ze doorbrengt in een inrichting waar het Programma haar geestelijk zal beïnvloeden en haar haar herinneringen zal afnemen. Ze zal onder dwang medicijnen moeten slikken en therapie moeten volgen tot ze niet eens meer weet wie ze is. Daarna sturen ze haar tot haar eindexamen naar een kleine privéschool. Een school voor terugkeerders, uitgeholde zielen net als zij.

Net als Lacey.

Mijn telefoon trilt in mijn zak en ik slaak een zucht. Ik hoef niet te kijken, want ik weet al wat het betekent: James wil me zien. Dat is het zetje dat ik nodig heb om de les door te komen: het feit dat hij op me wacht. Het feit dat hij altijd op me wacht.

Als we veertig minuten later het lokaal uit lopen, zie ik de donkerharige programmeur op de gang naar ons kijken. Hij lijkt het vooral op mij gemunt te hebben, maar ik doe mijn uiterste best dat niet te zien. Met gebogen hoofd haast ik me naar de gymzaal, waar James op me wacht.

Ik kijk achterom om er zeker van te zijn dat niemand me volgt en sla dan de witte gang in met de metalen dubbele deuren. Het is bijna onmogelijk om erop te vertrouwen dat niemand je aangeeft voor verdacht gedrag. Zelfs onze ouders niet – voorál onze ouders niet.

Laceys vader is degene die het Programma heeft gebeld om te vertellen dat het niet goed met haar ging. Dus nu doen James, Miller en ik er alles aan om thuis de schijn op te houden. Lachen en praten over koetjes en kalfjes staan gelijk aan evenwichtig

en gezond gedrag. Ik moet er niet aan denken mijn ouders iets anders te laten zien. Niet nu.

Maar zodra ik achttien word, kan het Programma me niets meer maken. Dan ben ik meerderjarig en kunnen ze me niet meer gedwongen opnemen. Hoewel mijn risico strikt genomen niet kleiner wordt, moet het Programma zich aan de nationale wet houden. Als volwassene heb ik het recht om mezelf van kant te maken als ik dat wil.

Tenzij de epidemie erger wordt. Wie weet wat ze dan zullen doen.

Ik duw tegen de koude ijzeren staaf van de deuren van het gymlokaal en glij naar binnen. Dit deel van het gebouw wordt al jaren niet meer gebruikt. Het Programma heeft meteen een eind gemaakt aan de gymlessen, met als reden dat die te veel prestatiegerichte stress opleverden voor de reeds fragiele leerlingenpopulatie. Nu wordt deze ruimte voor opslag gebruikt – in de hoek zijn ongebruikte tafels opgestapeld en er staan dozen met overbodige studieboeken.

‘Heeft iemand je gezien?’

Ik schrik me rot, maar zie dan James in de krappe ruimte onder de ingeklapte stoeltjes van de tribune staan. Er verschijnen barstjes in het emotionloze harnas dat ik draag.

‘Nee,’ fluister ik. James steekt zijn hand naar me uit en ik druk me in het donker tegen hem aan. ‘Het is een rottag,’ mompel ik tegen zijn mond.

‘Dat is het meestal.’

James en ik zijn al meer dan twee jaar samen – sinds mijn vijftiende. Maar ik ken hem al mijn hele leven. Hij was de beste vriend van mijn broer Brady, voordat die zelfmoord pleegde.

Die herinnering verstikt me en dreigt me te verzwelgen. Doordat ik me nogal abrupt losmaak uit James' omhelzing sla ik met mijn achterhoofd tegen de hoek van de houten tribune boven ons. Ik krimp ineen en betast mijn schedel, maar ik huil niet. Ik laat het wel uit mijn hoofd om op school te huilen.

‘Laat eens zien,’ zegt James, die zijn hand uitsteekt naar de pijnlijke plek. ‘Al dat haar heeft je waarschijnlijk beschermd.’ Grijnzend strijkt hij met zijn vingers door mijn donkere krullen en laat zijn hand dan beschermend in mijn nek liggen. Als ik niet teruglach, trekt hij me dichterbij naar zich toe. ‘Kom hier,’ fluistert hij, terwijl hij zijn armen om me heen slaat.

Ik ban de beelden van Brady uit mijn hoofd, samen met het plaatje van Lacey die door programmeurs uit haar huis werd gesleurd. Mijn hand glijdt onder de mouw van James' t-shirt naar de biceps waar zijn tatoeages zitten.

Het Programma maakt ons anoniem, berooft ons van ons recht te rouwen – want als we dat doen, kunnen we opgepakt worden omdat we depressief ogen. Dus heeft James een andere manier bedacht. Op zijn rechterarm houdt hij een lijst bij van de mensen die we hebben verloren. Brady staat bovenaan.

‘Ik heb slechte gedachten,’ zeg ik tegen hem.

‘Hou dan op met denken,’ antwoordt hij simpelweg.

‘Ze hebben net, tijdens de les, Kendra weggehaald. Het was afschuwelijk. En Lacey...’

‘Hou op met denken,’ zegt James weer, iets indringender nu.

Bedrukt kijk ik omhoog in zijn ogen. Het is moeilijk te zien hier in het duister, maar James' ogen zijn lichtblauw; het soort blauw waar iedereen van achteroverslaat. Die ogen maken hem woest aantrekkelijk.

‘Je kunt me beter zoenen,’ mompelt hij. Ik druk mijn lippen op de zijne; hij is de enige die me zo mag zoenen. Een moment van verdriet en hoop. Een eeuwig verbond van geheimen en beloften.

Het is twee jaar geleden dat mijn broer is overleden. Van de ene op de andere dag was ons leven veranderd. We weten niet waarom Brady zichzelf van het leven heeft beroofd, waarom hij ons in de steek heeft gelaten. Maar goed, niemand weet wat de oorzaak is van de epidemie – zelfs het Programma niet.

Boven ons gaat de bel voor de volgende les, maar we reageren er niet op. James’ tong raakt de mijne en hij trekt me nog dichtert tegen zich aan, zoent me hartstochtelijker. Hoewel het is toegestaan om een relatie te hebben, proberen we daar op school zo min mogelijk mee te koop te lopen, althans als dat lukt. Het Programma stelt dat het vormen van gezonde relaties ons emotioneel sterk houdt, maar goed, als het allemaal verschrikkelijk misgaat, kunnen ze het ons gewoon laten vergeten. Het Programma kan alles wissen.

‘Ik heb de autosleutels van mijn pa gejat,’ fluistert James tussen mijn lippen. ‘Wat dacht je ervan om na school naakt te gaan zwemmen in de rivier?’

‘Wat dacht je ervan dat jij je kleren uittrekt en ik gewoon toekijk?’

‘Ook goed.’

Ik lach en James knijpt me nog even, waarna hij me loslaat. Hij doet of hij mijn haar gladstrijkt, terwijl hij het feitelijk alleen maar in de war brengt. ‘Ga maar gauw naar de les,’ zegt hij ten slotte. ‘En zeg tegen Miller dat hij ook mag komen kijken als ik naakt ga zwemmen.’

Ik loop achteruit, druk een kus op mijn vingers en zwaai daar dan mee naar James. Hij lacht.

Hij weet altijd wat hij tegen me moet zeggen. Hoe hij me normaal kan laten voelen. Zonder hem zou ik Brady's dood vast niet overleefd hebben. Sterker nog: ik weet het wel zeker.

Zelfmoord is tenslotte besmettelijk.